

João Havelange

Està molt content del seu paper de pare de família fred i dur: "Quan era jove, el pare em pegava quan li faltava el respecte. És exactament el que jo he fet amb Pelé." Com aquest negre irrespectuós, de 53 anys, es va atrevir a acusar públicament el gendre del patriarcat de corrupció?

João Havelange, de setanta-vuit anys i vint al capdavant de la Federació Internacional de Futbol (FIFA), sols podia deixar explotar la seua ira "legítima" i excloure Pelé, l'ídol del futbol mundial, del sorteig per a la fase final de la Copa del Món, el desembre passat a Las Vegas. Però, com que vol ser tan just com sever, va deixar una esperança a *l'enfant terrible*: "Si Pelé es disculpa, jo sabré rebre'l amb amor. Com un pare".

Avui encara el fill indigne no s'hi ha avingut. Mentrestant, Havelange ha imposat un gendre inculpat, un cert Ricardo Teixeira (que havia fet elegir president de la Federació Brasileira de Futbol) com a membre del comitè executiu de la FIFA. Que ningú no es pense que Havelange es deixa atabalar per algunes males llengües.

Em sembla que és sobretot el seu autoritarisme allò que va conduir els europeus de la FIFA a revoltar-se a principi d'any. Amb l'acostament de la Copa del Món, la UEFA volia proposar un dels seus com a successor del brasiler. El secretari general de la FIFA, Joseph Blatter, es va atrevir, tremolant, a eixir de l'ombra i balbucejà que estava disposat a assumir aquest paper. Alguns esmentaren també el nom d'Antonio Matarrese, l'orgullós president de la Federació Italiana de Futbol. Tanmateix, quan, el 5 d'abril, es van reunir amb els responsables dels altres continents, amb la intenció de proposar un candidat, la sessió es va acabar amb una sorpresa: el patriarca va ser, sense cap oposició, l'únic candidat. La revolta dels nans s'havia acabat.

Per què? Perquè els africans, els llatinoamericans i els asiàtics no se sentien especialment entusiasmats amb la idea de veure un europeu al davant. Ni els europeus no semblaven gaire contents amb Blatter: l'ascens d'aquest suís astut, de secretari general a cap suprem, devia suscitar un sentiment de gelosia en molts funcionaris amb mèrits de la FIFA. Pel que fa a Matarrese, a banda la seua gran promiscuïtat amb la classe política italiana corrompuda, tenia un inconvenient: "Fora d'Europa no el coneix ningú" —com destacà un participant de la sessió.

Havelange va ser molt llest, una vegada més.

El cap del futbol mundial acaba d'aconseguir la reelecció al davant de la Federació Internacional de Futbol sense la més mínima oposició. Però, als setanta-vuit anys, el passat l'acusa de negocis amb el tràfic d'armes i d'excel·lents relacions amb els dictadors militars de Sud-amèrica, gràcies a les quals va aconseguir favors d'important traducció econòmica.

Va saber vendre l'ampliació a 32 països participants en la fase final de la Copa del Món de França de 1998. Els europeus estaven satisfets. Com deia el senyor Johanson, president de la UEFA: "No perdem cap dels llocs a què tenim dret actualment". I els països del Tercer Món que es barallen per arribar a la fase final, també, perquè hi podrien enviar més equips. Sense parlar dels mitjans de comunicació i dels espònsors: qui diu més partits diu més temps en antena i, doncs, més publicitat.

El que el president "vitalici" de la FIFA (la reelecció es va produir al Congrés de la Federació Internacional del 17 de juny) faça a banda la seua funció no interessa les 190 federacions del futbol internacional. Després de tot, gràcies al "matrimoni de conveniència" de prop de vint anys entre la FIFA i el seu principal espònsor, Coca-Cola, Havelange ha permès als països pobres d'organitzar camps de futbol per al jovent i ha creat una Copa del Món Júnior, tot sota una pluja de beguda fosca amb bombolles. Aleshores, per què buscar taques al vestit immaculat d'aquest latifundista (gran propietari de terrenys), fabricant d'armes i a més patró de la primera empresa de transports públics del Brasil? A més, tal com destaca un portaveu de la FIFA, "cap al·legació no ha estat provada jurídicament".

Tanmateix, al Brasil tothom sap que el cap d'empresa Havelange està, des de fa alguns anys, en relació amb Castor de Andrade, el rei fugitiu del "Bicho", una loteria clandestina on els animals substitueixen les xifres. Esgarapant a casa d'Andrade, les forces de l'ordre hi han trobat llistes i disquets en els quals hi havia les traces de centenars de favors acordats als polítics, policies i celebritats. Entre ells, segons la policia, el president de la FIFA. El seu amic Castor sembla que li pagà una de les llotges tan cobdiciades per assistir al seguici de la samba del carnaval de Rio. Per donar-li'n les gràcies, Havelange, el 2 d'octubre del 1987, redacta per al seu amic una "declaració d'honor", que Andrade va utilitzar en diversos judicis per donar testimoni de la seua bona fe i que afirma, entre més coses, que Andrade és un "fervent catòlic" i "d'una naturalesa molt amable". A més, Havelange va visitar aquest amable catòlic durant la seua detenció i va assistir al casament de sa filla.

El president de la FIFA tampoc no n'ha fet cap misteri, de les seues relacions amb l'almirall Carlos Alberto Lacoste, una de les figures preeminentes de la dictadura argentina dels anys 70. Havelange l'havia conegut i apreciat

un passat tèrbol

com a organitzador de la Copa del Món del 1978 i, després de l'enfonsament del règim militar argentí, li va trobar feina entre el personal de la FIFA. Havelange va abonar Lacoste fins i tot quan fou objecte d'una investigació per assassinat i estafa, abans de beneficiar-se de l'amnistia acordada als antics membres de la junta del general Videla. Va ser doncs a desgrat, i sota la pressió insistent d'una Argentina democràtica, que es va distanciar de Lacoste l'any 1984.

El patró autoritari de la FIFA ha tingut sempre facilitats de relació amb els dictadors. L'edició brasilera de *Playboy* acaba de revelar que l'any 1973, Havelange, copropietari d'una fàbrica d'armament, havia venut 80.000 granades al dictador bolivià Hugo Banzer. Un dels companys en aquesta transacció fou l'antic ministre de l'autòcrata portuguès Salazar, amb qui estava conxorxat. Havelange només ha tingut dificultats amb un dictador. Quan va ser elegit cap de la FIFA l'any 1974 es van descobrir enormes irregularitats en la gestió del senyor president. El gran dictador brasiler del

João Havelange va començar a interessar-se per la venda d'armes amb l'arribada al Brasil, entre 1970 i 1973, d'un grup de portuguesos lligats al règim de Salazar. Amb els últims atacs de la premsa, Havelange, a diferència de Samaranch, ha reaccionat com ha fet sempre: callant.

moment, el general Ernesto Geisel, volia fer una investigació, però va acabar renunciant-hi. No es podia perjudicar la "imatge del Brasil al món". Segons un funcionari de la FIFA, "Havelange és més viu que no pas Samaranch, el president del CIO, que es va queixar dels periodistes que l'havien tractat de feixista, amb la qual cosa va fer realment pública aquesta història del passat feixista". Amb els últims atacs de la premsa, Havelange ha reaccionat com ha fet sempre: callant.

La premsa brasilera és molt severa amb el president de la FIFA. L'edició brasilera de *Playboy* ha publicat una enquesta molt exhaustiva amb tot d'acusacions. Havelange, fins ara, no ha presentat cap denúncia. Reproduïm dos dels sis negocis "tèrbols" estudiats pel mensual.

Un forat en la caixa de la Federació.

Abans d'accedir a la presidència de la Federació internacional de futbol, João Havelange havia presidit durant setze anys la Confederação Brasileira de Desportos (CBD). No va ser un administrador particularment brillant. L'any 1974 les

pèrdues s'elevaven a 1,7 milions de dòlars; el 1973 eren d'uns 2 milions, igual que l'any 1972. Tenint en compte l'evolució de la paritat amb el dòlar, el forat de la CBD des del 1958 al 1974 representaria avui 13,4 milions de dòlars (uns 186 milions de pts).

No és fins al 1974, quan s'havia d'omplir el forat, que aquest dèficit acabà neguitejant. Fins aleshores, a Ney Braga, ministre d'Educació, Cultura i Esports, no l'havia preocupat mai la manera d'actuar d'Havelange. Però l'any 1974, abans que aquest últim prengués la direcció de la FIFA, Geisel arribà a la presidència del Brasil. A la seua ciutat, el general Adalberto Cacaú Barros Nunes –renyit amb Havelange des de fa molt per falta d'acord sobre qui havia de presidir el pentatló modern, un esport militar– va prendre possessió del càrrec i va fer de tot per excloure Havelange de la CBD.

“João sap rebre insults quan fa falta”, recorda un ajudant d'Havelange d'aquell temps. De primer, “no solament se'n va anar, sinó que va designar, sense cap compromís, el seu successor, l'almirall Heleno Nunes –germà de Cacaú, pura coincidència sens dubte”. Una altra persona pròxima a Havelange, habituada als seus diners i als seus viatges, confirma que l'almirall Nunes li havia confiat que en aquell temps “els generals volien la pell de João”. Nunes es vanta d'haver “salvat el cap del meu amic”. L'almirall afegí: “Els militars volien acusar-lo de corrupció, però finalment hi van passar l'esponja. Jo mateix vaig cremar els documents on apareixien les malversacions de fons de la CBD.”

Pel que fa a aquest assumpte, Nunes era fidel a la doctrina de la “seguretat nacional”, defensada per la dictadura militar, que, entre més coses, volia enfortir el partit pro-governamental, l'Aliança Renovadora Nacional (Arena). El futbol era un dels instruments d'aquesta es-

Tots els documents de l'antic Serviço Nacional de Informações, (SNI), predecessor de la SAE (Secretariado de Assuntos Estratégicos da Presidência da Republica), foren destruïts per ordre de l'ex-president Fernando Collor de Mello (en la foto, amb la seua esposa). De la venda de 80.000 granades a Bolívia, en què Havelange hi és implicat, els arxius de la SAE només en guarden un memoràndum que en confirma el preu: 5,3 milions de dòlars. El document porta el segell del Ministeri de Defensa i no explica per què la transacció fou sotmesa a l'atorgament d'un préstec. Havelange forma part del sistema.

tratègia. “Quan Arena va molt avall escollim un equip i el portem fins a la Copa de Brasil”, acostumava a dir Heleno Nunes en to patriòtic.

Amb això, molta gent es va enriquir. El futbol, sota l'autoritat dels militars, servia de trampolí polític. I de diners, n'hi havia. Els balanços oficials indiquen que entre 1958 i 1974 el forat de la CBD va arribar a prop de 6,6 milions de dòlars d'aquell temps. Però les xifres oficials no són fiables: el 1974, per exemple, el balanç de la Federació anunciava superàvit, però un informe de comptes demanat pel govern Geisel assenyalava que hi havia en realitat un dèficit d'1,7 milions de dòlars. Aquest informe, redactat en estil militar i adreçat a la presidència de la República, havia estat ràpidament classificat de “secret i confidencial”: “El ministre [de Finances Públiques, Mario Henrique Simonsen] va donar l'ordre a la Caixa Econòmica Federal que fera jurar el forat. Ney [Braga, el ministre d'Esports] n'està al corrent, per les despeses ‘d'inversions’ de la Loteria esportiva. Pressionar Ney!”, hi podem llegir. Un informe governamental, amb data del 7 de març de 1975, justificava la transferència efectuada per la Caixa Econòmica Federal per tal d'omplir l'inexplicat dèficit d'Havelange: “Nosaltres defensem aquesta mesura per mantenir la Loto esportiva; amb aquesta, la Federació d'esports brasilera assegura la promoció de la Copa nacional de futbol... La Caixa Econòmica Federal proporcionarà el fons necessari per assegurar els 12.979.000 cruzeiros (més de 4 milions de dòlars actuals). Aquesta quantitat serà carregada al deute del Fons d'Assistència Social (FAS)”.

Així el forat fou omplert i el negoci, ofegat. Tanmateix, el general Adalberto Barros Nunes, germà de l'almirall Heleno Nunes, havia demanat a Geisel que prengués mesures contra Havelange per aquestes malversacions de fons.

De la mateixa manera, se sospitava que Havelange havia malversat el fons de la Caixa Econòmica Federal per finançar la seua campanya electoral dins la Federació Internacional de Futbol. I què va passar? Doncs això: "El Govern va pensar que un judici desacreditaria el Brasil a l'estranger —conta un habitual dels passadissos de Planalto (el palau presidencial)— i les ambaixades brasileres prestaren un suport logístic important a Havelange en el curs de la seua campanya per a ser president de la FIFA. No hi hagué res a fer. Havelange formava part del sistema". Després d'això, Havelange va fer-se molt ric, va convertir-se en el model d'èxit dels dirigents esportius internacionals.

Havelange, traficant d'armes. João Havelange va començar a interessar-se per la venda d'armes amb l'arribada al Brasil, entre 1970 i 1973, d'un grup de portuguesos lligats al règim de Salazar, dirigit pel seu ex-ministre de Finances, Luis Maria Teixeira Pinto. Aquest havia creat una societat, Empreendimentos Portugueses do Brasil, Participações (EMPAR) amb un capital avaluat en 500 milions de dòlars. El president, José Manuel de Magalhães Pessoa e Fragoso, havia estat ambaixador de Portugal al Brasil. El novembre del 1973, João Havelange entra en escena. S'hi associa per comprar Mantiqueira, una societat química que controla la Valparaíba, que fabricava granades i explosius. Amb el 26% de les accions d'aquesta societat, Havelange participarà en la sucosa venda de 80.000 granades al Govern bolivià del dictador Hugo Banzer.

El negoci havia estat proposat als nous propietaris de Mantiqueira pel seu antic president, l'hongarès Nikolas Makay Jr. És ell qui els va presentar un document confirmant l'interès del

El secretari general de la Federació, l'europèu Joseph Blatter (en la foto, amb Havelange), es va atrevir a afirmar que estava disposat a assumir el paper de president de la FIFA. Tanmateix, quan el 5 d'abril es van reunir els europeus amb els responsables dels altres continents, la sessió es va acabar amb una sorpresa: el patriarca va ser, sense cap oposició, l'únic candidat.

Govern bolivià per a adquirir granades. L'únic problema era que condicionava la transacció, d'un valor de 5,3 milions de dòlars (més d'11 milions del curs actual), al fet que els fabricants se'n buscassen ells mateixos el finançament... En altres paraules, els diners havien de passar directament del Banco do Brasil a les caixes de Mantiqueira.

Segons un expert, que en aquell temps treballava en aquest projecte, "una granada costava aleshores, com a molt, 15 dòlars". Les 80.000 unitats venudes al dictador Banzer no devien costar més d'1,2 milions de dòlars. "L'import de l'encàrrec era massa elevat". Així, gràcies a l'obtenció d'un préstec d'un banc públic, els venedors d'armes es van embutxacar una plusvàlua superior als 4 milions de dòlars d'aquell temps.

Al Secretariado de Assuntos Estratégicos da Presidência da Republica (SAE) guarden silenci. Però, segons les informacions que *Playboy* ha pogut obtenir de fonts militars, tots els documents de l'antic Serviço Nacional de Informações, (SNI), predecessor de la SAE, foren destruïts per ordre de l'ex-president Fernando Collor de Mello. De la venda d'aquestes granades a Bolívia, els arxius de la SAE només en guarden un memoràndum que en confirma el preu: 5,3 milions de dòlars. El document porta el segell del Ministeri de Defensa i no explica per què la transacció fou sotmesa a l'atorgament d'un préstec (ni per què fou obtingut).

El nostre informador precisa que no fou fins al 1974 que el Govern brasiler fixà les regles del comerç d'armes "per tal d'evitar abusos", entre ells, l'establiment de preus sobrevalorats en les transaccions fetes a base de préstecs.

Teja Fiedler ©Stern

R. Pereira de Souza ©Playboy

Traducció: Maria J. Seguí / Glòria Aleman

